

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 83/06-47

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. júla 2006 v senáte zloženom z predsedu Alexandra Bröstla, zo sudcu Jána Auxta a sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej prerokoval sťažnosť mal. M. K., (...), mal. R. K., (...), mal. R. K., (...), zastúpených ich zákonnými zástupcami Ing. Z. K., bytom K., a Ing. J. K., bytom K., a Ing. Z. K. a Ing. J. K., všetkých právne zastúpených advokátkou JUDr. A. K., K., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Košice I sp. zn. 27 Er 1013/2004 z 24. októbra 2005 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo mal. M. K., (...), mal. R. K., (...), mal. R. K., (...), Ing. Z. K. a Ing. J. K. na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Košice I sp. zn. 27 Er 1013/2004 z 24. októbra 2005 porušené bolo.

2. Uznesenie Okresného súdu Košice I sp. zn. 27 Er 1013/2004 z 24. októbra 2005 zrušuje a vec vracia Okresnému súdu Košice I na nové konanie a rozhodnutie.

3. Mal. M. K., (...), priznáva finančné zadosťučinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť do rúk zákonnej zástupkyne Ing. J. K., bytom K., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Mal. R. K., (...), priznáva finančné zadosťučinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť do rúk zákonnej zástupkyne Ing. J. K., bytom K., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

5. Mal. R. K., (...), priznáva finančné zadosťučinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť do rúk zákonnej zástupkyne Ing. J. K., bytom K., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

6. Ing. Z. K. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

7. Ing. J. K. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

8. Okresný súd Košice I je povinný uhradiť mal. M. K., (...), mal. R. K., (...), mal. R. K., (...), Ing. Z. K. a Ing. J. K., trovy konania spoločne a nerozdielne v sume 21 508 Sk (slovom dvadsaťjedentisícpäťstoosem slovenských korún) do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet ich právnej zástupkyne advokátky JUDr. A. K., K.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. II. ÚS 83/06 z 29. marca 2006 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť mal. M. K., mal. R. K. a mal. R. K., zastúpených ich zákonnými zástupcami Ing. Z. K. a Ing. J. K., a Ing. Z. K. a Ing. J. K. (ďalej aj „sťažovatelia v prvom až piatom rade“) vo veci namietaného porušenia ich základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Košice I (ďalej aj „okresný súd“) sp. zn. 27 Er 1013/2004 z 24. októbra 2005.

Zo sťažnosti a jej príloh vyplýva, že uznesením okresného súdu sp. zn. 27 Er 1013/2004 z 24. októbra 2005 bol schválený príklep udelený vydražiteľovi R. V. na dražbe konanej 26. augusta 2005 v K. (ďalej len „predmetná dražba“) na nehnuteľnosti vedenej Správou katastra K. (ďalej len „správa katastra“) na LV č. (...) -katastrálne územie B. (ďalej len „označené nehnuteľnosti“), ktorých vlastníkami na základe nezákonnej zmeny vlastníckeho práva mali byť vo vzťahu k oprávneným sťažovatelia v štvrtom a piatom rade v podiele 1/1. Vlastníkmi exekvovaných nehnuteľností sú však sťažovatelia v prvom až treťom rade. V námietkach proti udeleniu príklepu a doplnení námietok sťažovatelia v štvrtom a piatom rade poukázali na tieto nedostatky konania a poukázali aj na to, že súdny exekútor JUDr. A. Á. (ďalej len „súdny exekútor“) podal na správe katastra žiadosť o zriadenie exekučného záložného práva k nehnuteľnostiam, ktorých nebol povinný vlastníkom.

Porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sťažovateľa odôvodňujú i tou skutočnosťou, že sťažovateľa v prvom až treťom rade (keďže ide o maloletých) mali byť v konaní zastúpení kolíznym opatrovníkom, ktorý im ustanovený nebol, pretože ich zákonní zástupcovia (sťažovateľa v štvrtom a piatom rade) ich z dôvodu kolízie záujmov v exekučnom konaní zastupovať nemohli.

Sťažovateľa ďalej sťažnosť odôvodňujú takto: „Na dražbe sa zúčastnil sťažovateľ v 4. rade, ktorý doručenie Dražobnej vyhlášky považoval za svoje titulom povinného. Nakoľko sťažovateľka v 5. rade nepovažovala doručenie jej právnej zástupkyne ako doručenie aj pre ňu, námietky proti udelenému príklepu podala do troch dní od vykonania dražby. Postupovala v zmysle § 147 ods. 1 EP, kde do troch dní odo dňa vykonania dražby môže vzniesť námietku každý, komu v rozpore s § 141 ods. 2 EP nebola doručená dražobná vyhláška a preto nebol na dražbe. O jej námietkach, podaných v zákonnej lehote, malo byť riadne konané a rozhodnuté.

Aj keby neboli podané návrhy na odklad a zastavenie exekúcie a námietky proti udelenému príklepu, porušovateľ mal počas celého konania zisťovať podmienky konania. Aj bez upozornenia na tieto nedostatky ich mal zhliadnuť, ktoré skutočnosti mu museli byť zrejmé zo spisového materiálu konajúceho exekútora. Z neho muselo byť porušovateľovi zrejmé, že na základe rozsudku o neúčinnosť právneho úkonu nemohlo dôjsť k zmene vlastníckeho práva, čím sťažovateľ v 4. rade a manželka nemohli byť vlastníckymi exekvovanej nehnuteľnosti. Teda muselo mu byť zrejmé, že tieto osoby nie sú vlastníckymi a že v konaní nevystupujú za vlastníckov skutočne procesne spôsobilé osoby a súčasne procesne spôsobilé osoby nevystupujú v konaní vôbec.

V zmysle ust. § 103 O. s. p. má súd kedykoľvek za konania (aj bez námietky účastníka) prihliadať na to, či sú splnené podmienky konania. Nevyhnutne a bez výnimky platí, že súd nemôže vo veci rozhodnúť, pokiaľ neboli splnené všetky procesné podmienky. Podľa R 21/1981 (analogicky platí aj v exekučnom konaní) v konaní o výkon rozhodnutia sa treba zaoberať predovšetkým tým, či sú dané podmienky konania. Ak nedostatok podmienky konania možno odstrániť, súd je povinný pokúsiť sa o jeho odstránenie, ináč konanie o výkon rozhodnutia zastaví.

Máme za to, že v predmetnom konaní išlo o taký nedostatok podmienky, ktorý nebolo

možné odstrániť, preto mal porušovateľ konanie v časti spôsobu výkonu exekúcie zastaviť a keďže tak neučinil, nemal udelenie príklepu schváliť. V prípade, že by sa jednalo o nedostatok odstrániteľný, mal sa pokúsiť ho odstrániť, kde z konania je zrejmé, že ani takto nekonal.

Keďže exekúcia bola vedená nezákonným spôsobom, nebolo možné v nej uplatniť ani ďalšie práva, ktoré patria dotknutým subjektom.“

Podľa sťažovateľov uvedeným postupom okresného súdu bol porušený zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov [§ 135 ods. 2, § 137 ods. 2, § 138 ods. 1 a § 141 ods. 1 (ďalej len „Exekučný poriadok“)], zásady spravodlivého súdneho procesu a okresný súd im odňal možnosť vyjadrovať sa ku všetkým skutočnostiam a dôkazom.

Predseda okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr 135/06 z 26. januára 2006 doručeným ústavnému súdu 3. februára 2006, z ktorého okrem iného vyplýva, že „... súd vo veci konal priebežne a bez zbytočných prieťahov. Preto sťažnosť mal. M. K. považujem za nedôvodnú“. Na opakovanú výzvu oznámil, že „... nepovažujeme za potrebné doplniť naše vyjadrenie k sťažnosti mal. M. K. a spol.. Pridržiavame sa vyjadrenia zo dňa 26. 1. 2006, kedy sme Vám zaslali aj predmetný spis zn. 27 Er 1013/2004“.

Právna zástupkyňa sťažovateľov sa k stanovisku okresného súdu vyjadrila podaním doručeným ústavnému súdu 2. mája 2006, v ktorom okrem iného uviedla:

„Našu sťažnosť vo veci porušenia základných práv hodnotí ako nedôvodnú, nakoľko z procesného postupu konajúceho súdu, bližšie popísaného v jeho vyjadrení, vyplýva, že vo veci konal priebežne a bez zbytočných prieťahov. Predmetom našej sťažnosti však nebolo porušenie základných práv pre prieťahy v konaní, ale pre skutočnosti v zmysle citovaného uznesenia ústavného súdu, čo porušovateľ zrejme nezaregistroval.

Z tohto dôvodu je jeho stanovisko o nedôvodnosť našej sťažnosti pre prieťahy v konaní irelevantné.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Na základe sťažnosti a jej príloh, vyjadrení účastníkov a zo spisu okresného súdu sp. zn. 27 Er 1013/2004 ústavný súd zistil tento skutkový stav:

Okresný súd Košice I rozsudkom sp. zn. 23 C 398/01 z 15. novembra 2001 v právnej veci žalobcu R. V. a spol. proti sťažovateľovi vo štvrtom rade ako žalovanému určil povinnosť sťažovateľovi vo štvrtom rade zaplatiť žalobcom sumu 1 070 054,60 Sk s príslušenstvom do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Tento rozsudok nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť 19. januára 2002.

Na základe uvedeného oprávnený podal 27. apríla 2004 návrh na exekúciu a okresný súd vydal poverenie na vykonanie exekúcie sp. zn. 27 Er 1013/2004 z 19. mája 2004. Dňa 3. júna 2004 súdny exekútor upovedomil účastníkov exekučného konania o začatí exekúcie.

Sťažovateľ vo štvrtom rade ako povinný podal okresnému súdu 12. júla 2005 návrh na odklad exekúcie a návrh na zastavenie exekúcie vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 27 Er 1013/2004, a u súdneho exekútora pod sp. zn. Ex 130/2004 (ďalej aj „exekučná vec“).

Sťažovatelia v štvrtom a piatom rade podali správe katastra 12. júla 2005 návrh na opravu chýb v katastrálnom operáte, ktorý je na správe katastra vedený pod č. (...).

Súdny exekútor doručil 26. júla 2005 okresnému súdu podanie, ktorým žiadal nevyhovieť návrhom sťažovateľa v štvrtom rade v exekučnej veci. Súčasne súdny exekútor doručil okresnému súdu v prílohe medzi iným aj rozhodnutie Okresného súdu Košice II sp. zn. 30 C 472/02 z 10. septembra 2004 v inej právnej veci žalobcu R. V. a spol. proti sťažovateľom v prvom až piatom rade, ktorým okresný súd určil, že darovacia zmluva z 9. apríla 2001, predmetom ktorej bol prevod označených nehnuteľností zo sťažovateľov v štvrtom a piatom rade na sťažovateľov v prvom až treťom rade, je voči žalobcom neúčinná. Uvedené rozhodnutie bolo potvrdené rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 17 Co 336/04 z 15. februára 2005, ktorý nadobudol právoplatnosť 12. apríla 2005.

Súdny exekútor doručil 26. júla 2005 okresnému súdu žiadosť o schválenie udelenia príklepu vydražiteľovi R. V. Z príloh, ktoré súdny exekútor doručil okresnému súdu (napr. dražobná vyhláška), vyplýva, že tento konal so sťažovateľmi v štvrtom a piatom rade ako s vlastníkami označených nehnuteľností.

Sťažovatelia v štvrtom a piatom rade podali okresnému súdu 31. augusta 2005 a 22. septembra 2005 námietky proti dražbe označených nehnuteľností.

Okresný súd uznesením sp. zn. 27 Er 1013/2004 z 28. septembra 2005 rozhodol o návrhu povinného na zastavenie exekúcie tak, že návrhu nevyhovel. Uznesením z 29. septembra 2005 rozhodol o návrhu povinného na odklad exekúcie tak, že odklad exekúcie nepovolil, a uznesením z 24. októbra 2005 rozhodol tak, že: *„Príklep udelený vydražiteľovi R. V. (...), na dražbe konanej v K. dňa 26. 8. 2005 na nehnuteľnosti zapísanej na LV č. (...), vedenej Správou katastra K., kat. územie B., okres K.. a to parc. č. (...), záhrada o výmere 452 m², parc. č. (...), zastavaná plocha o výmere 148 m² a na nej stojaca stavba – rodinný dom súp. č. (...), ktorých vlastníkom sú vo vzťahu k oprávneným Ing. Z. K. (...) a J. K. (...) v podiele 1/1, za najvyššie podanie v sume 5 600 000,- Sk v exekučnom konaní vedenom pod sp. zn. Er 1013/2004, Ex 130/2004 súdnym exekútorom JUDr. A. Á., schvaľuje.*

Námietkam proti udeleniu príklepu nevyhovuje.“

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Článkom 46 ods. 1 ústavy sa zaručuje ochrana viacerých záujmov, predovšetkým práva na prístup k súdu a práva na spravodlivý proces, ktorému ochranu poskytuje aj čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Súčasťou základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je podľa stabilnej judikatúry ústavného súdu (PL. ÚS 21/00, I. ÚS 5/00, II. ÚS 143/02,

IV. ÚS 292/04) aj nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí vrátane súdnej exekúcie podľa Exekučného poriadku. Aj podľa názoru Európskeho súdu pre ľudské práva by právo na súdnu ochranu zostalo iluzórnym, keby vnútroštátny právny poriadok umožňoval, aby konečné súdne rozhodnutie ostalo „neúčinné“ na škodu jednej zo strán. Výkon rozsudku alebo rozhodnutia súdu treba považovať za integrálnu súčasť procesu v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru (obdobne III. ÚS 15/03).

Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti uviedol, že podstata základného práva priznaného čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého reálne sa domáhať ochrany svojich práv na súde a že tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola označenému právu poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré ustanovenie o súdnej ochrane vykonávajú, a teda že základné právo na súdnu ochranu nespočíva len v práve domáhať sa súdnej ochrany, ale túto aj v určitej kvalite, t. j. zákonom ustanoveným postupom súdu, dostať.

Účelom článku 46 ods. 1 ústavy je zaručiť každému prístup k súdnej ochrane, k súdu alebo inému orgánu právnej ochrany a umožniť každému, aby sa stal po splnení predpokladov ustanovených zákonom účastníkom súdneho konania. Ak osoba splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej efektívne umožní (mal by umožniť) stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú.

Takto vymedzený obsah základného práva na súdnu ochranu sa uplatňuje aj v nútenom výkone súdneho a iného rozhodnutia (I. ÚS 5/00, II. ÚS 143/02). Aj vo výkone rozhodnutia alebo v súdnej exekúcii sa musí každému zaručiť prístup k súdnej ochrane, ak splní predpoklady ustanovené zákonom. K naplneniu záruk na prístup k súdnej ochrane v zmysle citovaného článku ústavy dochádza až vtedy, keď uplatnené právo je efektívne vykonané. Efektívnosť výkonu tohto základného práva vyžaduje, aby všeobecný súd konal objektívne, vylúčil náhodné alebo svojvoľné uplatnenie zákonných možností na rozhodnutie a ak prijme konečné rozhodnutie, vychádzal z toho, čo objektívne zistil.

Efektívny výkon rozhodnutia dražbou nehnuteľností predpokladá vydanie súdneho rozhodnutia o schválení príklepu, ktoré má významné právne účinky a podstatným spôsobom zasahuje do subjektívnych práv a povinností účastníkov, ako aj iných subjektov exekučného konania, a preto aj rozhodovanie o tejto veci je zverené do právomoci súdov.

Podľa názoru ústavného súdu aj na vydanie rozhodnutia o schválení udelenia príklepu súdom sú primerane kladené požiadavky, ktoré vyplývajú zo základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Znamená to, že takéto rozhodnutie musí mať zákonný podklad, musí byť dostatočne skutkovo a právne odôvodnené a nemôže byť prejavom svojvôle.

IV.

Z uvedených ústavných princípov vychádzal aj ústavný súd pri preskúmaní napadnutého uznesenia okresného súdu, ktorým schválil udelenie príklepu vydražiteľovi podľa § 148 ods. 1 Exekučného poriadku.

Sťažovatelia tvrdia, že uznesením okresného súdu sp. zn. 27 Er 1013/2004 z 24. októbra 2005 bolo porušené ich základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože okresný súd v exekučnej veci nechránil a negarantoval základné práva sťažovateľov, keď so sťažovateľmi v prvom až treťom rade nekonal „... ako s vlastními exekvovanej nehnuteľnosti a teda ako s účastníkmi konania, kde týmto titulom konal so sťažovateľmi v 4. a 5. rade, nekonal s nimi ako s účastníkmi konania titulom osôb oprávnených z vecných bremien (kde existencia vlastníckeho práva vylučuje súčasne k rovnakej nehnuteľnosti existenciu práva vecného bremena)...“.

Ústavný súd vychádzal pri posúdení veci sťažovateľov zo svojej konštantnej judikatúry, podľa ktorej zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory

všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie práva s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách.

Tento prístup ústavného súdu vo vzťahu k rozhodnutiam všeobecných súdov je dôsledkom toho, že všeobecné súdy vychádzajú pri prejednávaní a rozhodovaní vecí patriacich do ich právomoci zo zákonnej úpravy a vlastnej interpretácie zákonov a podzákonných úprav. Z postavenia ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti však vyplýva, že môže preskúmavať rozhodnutia všeobecných súdov v prípade, ak v konaní, ktoré im predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Ústavný súd je oprávnený a povinný posúdiť neústavnosť konania a rozhodovania všeobecných súdov vo veciach, v ktorých niet iného súdu, aby prerokoval a rozhodol o tom, či bolo alebo nebolo porušené základné právo alebo sloboda účastníka konania pred všeobecným súdom (m. m. I. ÚS 5/00, II. ÚS 143/02, III. ÚS 60/04).

Ústavný súd k tomu ďalej uvádza, že rozhodnutiu všeobecného súdu vo veci samej (vrátane rozhodnutia všeobecného súdu v exekučnej veci) musí predchádzať jeho postup zodpovedajúci garanciam spravodlivého súdneho konania v zmysle príslušných ustanovení ústavy a príslušnej medzinárodnej zmluvy o ľudských právach a základných slobodách (v kontexte danej veci v súlade s dohovorom, najmä v súlade s právom na prístup na súd a právom na spravodlivé prejednanie veci). Ústavný súd už zdôraznil, že zo vzájomnej súvislosti ustanovení čl. 152 ods. 4 a čl. 154c ods. 1 ústavy vyplýva, že dohovor a k nemu vzťahujúca sa judikatúra predstavujú pre vnútroštátne orgány záväzné výkladové smernice pre výklad a uplatňovanie zákonnej úpravy jednotlivých komponentov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v siedmom oddieli druhej hlavy ústavy, a tým normujú rámec, v ktorom je pred týmito orgánmi možné domáhať sa rešpektovania jednotlivých aspektov „práva na spravodlivé súdne konanie“ (m. m. I. ÚS 49/01, I. ÚS 230/03).

Z uznesenia okresného súdu sp. zn. 27 Er 1013/2004 z 24. októbra 2005 okrem iného vyplýva, že „Oprávnení v 1. a 2. rade dňa 15. 4. 2005 udelili súhlas s predajom nehnuteľností, ktoré vo vzťahu k nim boli vo vlastníctve povinného Ing. Z. K. a jeho manželky. (...)

Všeobecnú hodnotu nehnuteľností určil znalec Ing. K. H. v posudku č. (...)

JUDr. A. K., právna zástupkyňa povinného Ing. Z. K. a jeho manželky Ing. J. K., podala dňa 30. 8. 2005 na pošte námietky proti udeleniu príklepu. (...)

Z kópie doručení súd zistil, že dražobná vyhláška bola JUDr. A. K. doručená dňa 28. 7. 2005. Na základe uvedeného námietky mohla podať len na dražbe.

Keďže námietky boli podané oneskorené, súd námietkam nevyhovol.

(...) Súd preskúmal postup exekútora podľa § 134 a nasl. Ex. por. a rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovvej časti tohto uznesenia“.

Podľa § 37 ods. 1 Exekučného poriadku účastníkmi konania sú oprávnený a povinný; iné osoby sú účastníkmi len tej časti konania, v ktorej im toto postavenie priznáva tento zákon. (...)

Podľa § 134 ods. 1 Exekučného poriadku exekúciu predajom nehnuteľnosti možno vykonať len vtedy, ak oprávnený s exekúciou predajom nehnuteľnosti označenej v upovedomení o začatí exekúcie predajom nehnuteľnosti (ďalej len „upovedomenie o začatí exekúcie“) súhlasí a ak sa preukázalo, že nehnuteľnosť je vo vlastníctve povinného.

Podľa § 135 ods. 2 Exekučného poriadku upovedomenie o začatí exekúcie doručí exekútor okrem oprávneného a povinného aj spoluvlastníkom a osobám, ktoré majú k nehnuteľnosti predkupné alebo iné vecné právo (...).

Podľa § 141 ods. 1 písm. a) Exekučného poriadku dražobná vyhláška sa doručí oprávnenému, povinnému, spoluvlastníkovi a každému, kto má k nehnuteľnosti vecné alebo predkupné právo, ak sú zjavné zo spisov alebo z katastra nehnuteľností.

Podľa § 141 ods. 2 Exekučného poriadku osobám uvedeným v odseku 1 písm. a) sa doručí dražobná vyhláška do vlastných rúk.

Podľa § 147 ods. 1 Exekučného poriadku dražiteľa, oprávnený, povinný, zástupcovia obce a orgánov štátnej správy (§ 137 ods. 2), ak sú prítomní na dražbe, môžu vzniesť u exekútora námietky proti udeleniu príklepu. Okrem toho môže do troch dní odo dňa dražby vzniesť námietky každý, komu v rozpore s ustanovením § 141 ods. 2 nebola doručená dražobná vyhláška, a preto nebol na dražbe prítomný.

Zo spisu okresného súdu ústavný súd zistil, že upovedomenie o začatí exekúcie predajom nehnuteľností z 30. júna 2005 bolo doručované zo sťažovateľov len sťažovateľom v štvrtom a piatom rade. Ďalej zistil, že dražobná vyhláška z 27. júla 2005, v ktorej bola vyhlásená dražba nehnuteľnosti, nikomu zo sťažovateľov nebola doručená s výnimkou právnej zástupkyne sťažovateľa v štvrtom rade. Zo zápisnice o udelení príklepu na dražbe 26. augusta 2005 ústavný súd zistil, že na predmetnej dražbe boli prítomní iba dražiteľ a sťažovateľ v štvrtom rade. Zo spisu sa nedá zistiť, kto bol upovedomený o termíne konania dražby. Dňa 8. septembra 2005 právna zástupkyňa sťažovateľov v štvrtom a piatom rade doručila námietky proti predmetnej dražbe súdnemu exekútorovi a 22. septembra 2005 ich doručila okresnému súdu.

Ústavný súd pri aplikovaní právnych dôsledkov úspešnej odporovacej žaloby poukazuje na zachovanie právnych následkov neúčinnnej darovacej zmluvy vo vzťahu k tomu, kto s dlžníkom tento právny úkon urobil.

Právnym dôsledkom uzatvorenej darovacej zmluvy medzi sťažovateľmi v prvom a treťom rade a sťažovateľmi vo štvrtom a piatom rade bolo nadobudnutie vlastníckeho práva sťažovateľmi v prvom a treťom rade a práva vecného bremena sťažovateľmi vo štvrtom a piatom rade k predmetu darovacej zmluvy, t. j. označeným nehnuteľnostiam, ktoré ostali zachované aj na základe rozhodnutí Okresného súdu Košice II sp. zn. 30 C 472/02 z 10. septembra 2004 a krajského súdu sp. zn. 17 Co 336/04 z 15. februára 2005 o neúčinnosti darovacej zmluvy. Ich zachovanie predpokladá aj nezmenený stav

zápisu v katastri nehnuteľností. Opačný postup, resp. postup, aby bola vykonaná zmena vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností na základe citovaných rozhodnutí okresného súdu a krajského súdu o neúčinnosti darovacej zmluvy, odporuje § 132 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého vlastníctvo veci možno nadobudnúť kúpou, darovacou alebo inou zmluvou, dedením, rozhodnutím štátneho orgánu alebo na základe iných skutočností ustanovených zákonom a aj v ustálenej judikatúre všeobecného súdnictva (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. októbra 1997 sp. zn. 1 Cdo 26/97). Pokiaľ sa tak však stalo, je takýto stav nezákonný a súd je povinný tento stav skúmať, resp. vysporiadať (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Obdo V 91/2004).

Okresný súd napriek tomu akceptoval úkony súdneho exekútora pri voľbe spôsobu výkonu exekúcie, ktorý neprihliadol na rozhodujúci stav vlastníckeho práva nielen ku dňu doručenia návrhu na vykonanie exekúcie, ale aj počas exekučného konania.

Návrh na vykonanie exekúcie bol súdnemu exekútorovi doručený 27. apríla 2004, keď boli nepochybne vlastníckymi exekvovaných nehnuteľností sťažovatelia v prvom až treťom rade a sťažovatelia v štvrtom a piatom rade boli vo vzťahu k týmto nehnuteľnostiam oprávnené osoby z vecného bremena titulom darovacej zmluvy.

Nezákonne vykonaný zápis v katastri nehnuteľností pod č. Z 2147/05 spôsobil dražbu iných nehnuteľností, ako tých, ktoré boli predmetom darovacej zmluvy a mohli byť aj predmetom dražby, pretože súdny exekútor v rozpore s § 134 ods. 1 Exekučného poriadku dražil nehnuteľnosť, ktorá nebola vo vlastníctve povinného (teda sťažovateľa v štvrtom rade).

Vlastníkmi dražených nehnuteľností boli sťažovatelia v prvom až treťom rade [aj podľa oznámenia o začatí kolaudačného konania spojeného so zmenou stavby pred dokončením (...) sp. zn. Výst. 191/03-Pá, 2051 sekr. z 11. februára 2003], s ktorými mal súdny exekútor konať ako inými subjektami exekučného konania (§ 37 ods. 1 a ods. 2 Exekučného poriadku), pričom mal konať aj so sťažovateľmi vo štvrtom a piatom rade ako

s osobami, ktoré majú k označeným nehnuteľnostiam právo zodpovedajúce právu vecného bremena. Je zrejmé, že súdny exekútor tak nepostupoval, pretože konal len so sťažovateľom vo štvrtom rade ako povinným v exekučnej veci a so sťažovateľkou v piatom rade ako manželkou povinného, teda ako s vlastníkmi označených nehnuteľností.

Sťažovatelia v prvom až treťom rade boli maloleté osoby, ktoré sú zákonom osobitne chránené, a pokiaľ pri uplatňovaní práv rodiča vo vzťahu k maloletým deťom by dochádzalo ku kolízii záujmov, ako tomu bolo pri uskutočňovaní výkonu rozhodnutia v predmetnej veci, maloletým deťom musí byť ustanovený opatrovník podľa § 31 ods. 2 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“), ktorý je potom povinný deti zastupovať v určenom rozsahu, aby ochrana záujmov detí bola úplne zabezpečená (§ 61 ods. 2 zákona o rodine), a to bez ohľadu na prípadné iné záujmy rodičov, resp. niektorého z rodičov.

Uvedenými skutočnosťami sa okresný súd vôbec nezaoberal.

Ústavný súd po preskúmaní rozhodnutia o schválení udeleného príklepu zistil, že toto rozhodnutie nie je v súlade s normami hmotného a procesného práva, ktorými mal okresný súd schváliť príklep. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia nekorešponduje presvedčivo a dostatočne s výrokom rozhodnutia o schválení príklepu. Takto koncipované odôvodnenie súdneho rozhodnutia nie je zárukou toho, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny, naopak svedčí o jeho svojvôli, zjavnej neodôvodnenosti a arbitrárnosti, čo znamená neakceptovateľnosť napadnutého súdneho rozhodnutia z hľadiska základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Požiadavky na spravodlivý proces a odôvodnenie rozhodnutí podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa zásade vzťahujú aj na súdnu exekúciu. Ústavný súd už vyslovil, že „súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu“ (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 119/03).

Vzhľadom na okolnosti prípadu okresný súd rozhodol o schválení udeleného príklepu, pretože dražbu považoval za zákonnú a na podané námietky neprihliadal z dôvodu ich oneskorenosti. Záver okresného súdu o zákonnosti vykonanej dražby nemá však oporu nielen v skutkových zisteniach, ale ani v ustanoveniach Exekučného poriadku.

Ústavný súd osobitne akcentuje, že je vecou súdu, aby podľa skutkového stavu veci spravodlivo zvažil pomer rizika nepriaznivých následkov spôsobených prípadným súdnym rozhodnutím o schválení udeleného príklepu, o to viac, že takéto uznesenie súdu o udelení príklepu nie je napadnuteľné v riadnom inštančnom opravnom procese.

Ustanovenie § 157 ods. 2 a 3 Občianskeho súdneho poriadku v spojení s § 167 ods. 2 treba z hľadiska čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru aj s ohľadom na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Garcia Ruiz v. Španielsko z 21. januára 1999, ods. 26 týkajúci sa povinnosti súdov odôvodniť svoje rozhodnutia) vykladať a uplatňovať tak, že uznesenie okresného súdu o schválení udeleného príklepu musí v odôvodnení obsahovať dostatočné a relevantné dôvody, na základe ktorých je vynesené.

Okresný súd sa pri svojom rozhodovaní neriadil rešpektovaním práva na prístup na súd a jednotlivých aspektov práva na spravodlivé súdne konanie, keď rozhodol o schválení príklepu udeleného na predmetnej dražbe, ktorá vykazovala viaceré zákonné porušenia Exekučného poriadku a zákona o rodine.

Ústavný súd je toho názoru, že okresný súd nechránil a negarantoval základné právo sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v rámci núteného výkonu rozhodnutia - exekúcie.

Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že uznesením okresného súdu sp. zn. 27 Er 1013/2004 z 24. októbra 2005, ktorým schválil príklep udelený vydražiteľovi, bolo porušené základné právo sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tým, že nebol dodržaný zákonný postup súdneho exekútora v exekučnom konaní pri príprave a vykonaní dražby nehnuteľností, ako aj procesné záruky

spravodlivého procesu exekučného konania. Najmä nebolo preukázané podľa § 134 Exekučného poriadku, že nehnuteľnosti sú vo vlastníctve povinného a jeho manželky, dražobná vyhláška nebola doručená spoluvlastníkovi a každému, kto má k nehnuteľnostiam vecné alebo predkupné právo, a sťažovateľom v prvom až treťom rade, ich opatrovníkovi, ktorý im mal byť okresným súdom ustanovený. Okresný súd sa nevysporiadal ani s vecnými bremenami a spoluvlastníckymi podielmi sťažovateľov v štvrtom a piatom rade po zrušení ich bezpodielového vlastníctva manželov za trvania manželstva a ich právami, ktoré by boli v zákonnej exekúcii uplatnené.

Z týchto dôvodov ústavný súd rozhodol, že uznesením okresného súdu sp. zn. 27 Er 1013/2004 z 24. októbra 2005 a predchádzajúcim postupom súdneho exekútora v predmetnej exekučnej veci bolo porušené základné právo sťažovateľov v prvom až v piatom rade podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší. Na základe citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde preto ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie okresného súdu a vec mu vrátil na nové rozhodnutie.

V.

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadost'učinenie. Ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“.

Sťažovatelia žiadali priznať primerané finančné zadosťučinenie, a to pre každého v sume 100 000 Sk. Návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodňujú tým, že „... z dôvodu konania porušovateľa im prináleží finančné zadosťučinenie, ktoré je satisfakciou za to, že porušovateľ, ktorý má podľa zákona dbať o ochranu práv všetkých účastníkov tak, aby každý z nich mal pred súdom zabezpečené právo konať a vyjadrovať sa ku všetkým skutočnostiam a o to, aby súdom bolo spravodlivo rozhodnuté o jeho právach a povinnostiach, tak nekonal. Jeho konanie malo byť o to dôslednejšie, že vo veci sa jednalo aj o práva maloletých detí, ktoré požívajú osobitú ochranu zákona“.

Pri určovaní primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Zohľadňujúc okolnosti prípadu a to, že bolo porušené najmä základné právo maloletých sťažovateľov v konaní pred okresným súdom v exekučnej veci, ústavný súd rozhodol, že sumu 50 000 Sk pre každého sťažovateľa možno považovať za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde. Sťažovateľmi požadovanú sumu primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd považuje v okolnostiach prípadu za neprimeranú.

VI.

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách požadovaných právnu zástupkyňou sťažovateľov vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Sťažovatelia vo svojej sťažnosti žiadali, aby ústavný súd zaviazal okresný súd uhradiť trovy konania ich právnej zástupkyňi advokátke JUDr. A. K. spolu v sume 216 150 Sk, a to podľa § 10 ods. 1 (hodnota 5 600 000 Sk) za dva úkony právnej pomoci

podľa § 14 ods. 1 písm. a), § 14 ods. 1 písm. c) s použitím § 13 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

Pri určení sumy náhrady trov vychádzal ústavný súd v súlade s ustanoveniami § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 16 ods. 3 vyhlášky z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2004, ktorá bola 15 008 Sk, a z toho, že za jeden úkon vykonaný v roku 2005 patrí odmena pre každého sťažovateľa v sume 2 501 Sk. Základná sadzba tarifnej odmeny bola však znížená o 20 %, pretože išlo o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“. V prípade jedného zo sťažovateľov tvorí táto náhrada trov konania (za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2005 spolu s režijným paušálom 2 x 150 Sk) sumu 4 301,60 Sk. Podľa tejto vyhlášky bola priznaná náhrada trov právneho zastúpenia pre piatich sťažovateľov spolu 21 508 Sk (každému po 4 301,60 Sk).

Nárok právnej zástupkyne sťažovateľov na úhradu tretieho úkonu právnej služby ústavný súd nepriznal, pretože jej vyjadrenie doručené ústavnému súdu 2. mája 2006 neobsahovalo žiadne nové skutočnosti, ktoré by slúžili ako podklad pre rozhodnutie ústavnému súdu.

Úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. júla 2006